

СПОРТИВНИЙ ВІДБІР ФУТБОЛІСТІВ 15-16-ти РОКІВ

Шелудько П. І.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. У статті представлені результати тестів (школярів 10-11-ти класів) для ефективного визначення спортивної спеціалізації по ігровим амплуа юних футболістів.

Ключові слова: техніко-тактичні дії, загальна та спеціальна фізична підготовка.

Вступ. Ефективність відбору, значною мірою, пов'язана з комплексною системою оцінки перспективних можливостей школярів. Рівень розвитку фізичних якостей (швидкісно-силових, різноманітних видів витривалості, гнучкості, координаційних здібностей), можливості системи енергозабезпечення, досконалість спортивної техніки, економічність роботи, здатність до перенесення навантажень і ефективного відновлення, постійно повинні перебувати у полі зору тренера, що працює з юними спортсменами. При цьому увага повинна бути звернена не тільки на абсолютні показники тренуваності і спортивні досягнення, але й на темпи їхнього приросту від одного класу до іншого.

Мета роботи: підібрати систему спеціальних тестів для більш ефективного визначення спортивної спеціалізації по ігровим амплуа юних футболістів.

Завдання дослідження:

1. Розкрити значення сучасних науково-методичних знань в області спортивного відбору юних футболістів.

2. Визначити рівень фізичної підготовленості та майстерності юних футболістів та їх взаємозв'язок.

3. Підтвердити вибір тестів для відбору юних футболістів та надати практичні рекомендації по відбору захисників.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводились в ЗОШ № 20 м. Харкова. Для вирішення поставлених завдань до дослідження були залучені школярі 15-16-ти років, які займаються футболом.

Успішне вирішення поставлених завдань спортивної орієнтації, багато в чому залежить від використання інформативних та відповідних поставленим завданням методів дослідження, які забезпечать об'єктивність отриманого матеріалу. Використовувались: аналіз та узагальнення літературних джерел; педагогічне спостереження; педагогічне тестування; методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. У таблиці 1 наведені результати швидкісних тестових завдань і швидкісної витривалості в залежності від ігрових амплуа юних футболістів 16-ти років.

Таблиця 1

Показники скоротних здібностей та витривалості футболістів 16 років різних ігрових амплуа

Ігрове амплуа	n	СП	Тестові завдання			
			Біг, хв.			
			10 м	30 м	60 м	7x50 м
Воротар	6	1	1.908	4.41	8.18	64.6
		2	0.072	0.47	0.19	1.32
		3	3.77	10.65	2.32	2.04
Захисник	14	1	1.889	4.12	8.07	64.0
		2	0.091	0.39	0.31	2.34
		3	4.81	9.46	3.84	3.65
Полу - захисник	18	1	1.854	4.06	8.30	63.4
		2	0.84	0.24	0.29	2.82
		3	4.53	5.91	3.49	4.44
Нападник	14	1	1.800	3.86	7.81	62.9
		2	0.73	0.32	0.27	2.26
		3	4.05	8.29	3.45	3.59
Загальні дані по групі	52	1	1.862	4.11	8.09	63.7
		2	0.079	0.35	0.26	2.18
		3	4.24	8.51	3.21	3.42

Умовні позначення і скорочення: СП – статистичні показники; 1 - середнє арифметичне значення; 2 - стандартне відхилення; 3 - коефіцієнт варіації; n - кількість випробовуваних

При виконанні тестових завдань «біг на 10 і 30 метрів» напівзахисники (у порівнянні із захисниками) були швидше на 0,035 і 0,06 с відповідно. У бігу на 30-ти метровому відрізку результати були вище у захисників (0,23 с) При виконанні тестового завдання «човниковий» біг 7х50 метрів кращий час показали гравці лінії нападу – 62,9 с. На 0,5 с гірше пробігли півзахисники (63,4 с). За 64,0 с подолали дистанцію захисники, найгірший час показали воротарі – 64,6 с. Загалом результати закономірні, хоча й трохи несподівані.

Узагальнена характеристика швидкісно-силового тесту «хрест» у таблиці 2 дозволила встановити що:

- найвищі показники суми стрибків показували воротарі (15 років – 374 см; 16 років – 386 см);
- найнижчі у захисників (229 і 235 см, відповідно);
- середні показники по групі – 306 см (15 років); 315 см (16 років);
- внутрішньо групова варіативність була найвищою серед гравців захисної лінії – 27,5 і 24,7% відповідно;

Перед виконанням тесту була дана установка: виконувати стрибки з максимально можливою дальністю. Тест проводився двічі. При аналізі враховувалися кращі показники. Інформативність показника цього тестового завдання зростає з тривалістю тренувальних занять від середнього до сильного зв'язку, отже його можна використовувати при відборі на всьому протязі підготовки у спеціалізованих спортивних школах.

Таблиця 2

Показники інформативності тестового завдання «хрест»

№ п/п	Напрямок та загальна довжина стрибків	Вік	
		15 років	16 років
1	Загальна довжина стрибків	0.63	0.72
2	Стрибок в перед	0.73	0.76
3	Стрибок назад	0.18	0.39
4	Стрибок в право	0.57	0.62
5	Стрибок в ліво	0.49	0.64

Примітка: кількісну міру інформативності оцінювали за кількома рівнями: слабкий зв'язок $<0,3$; середня зв'язок $= 0,3-0,69$ сильний зв'язок від $0,7$ до $1,0$. Особливо висока інформативність при орієнтації воротарів та нападників. Чотири показника з 6 входять в ранг сильного зв'язку ($r > 0,701$).

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що оптимальними інформативними показниками, відносно фізичної підготовленості та рівня техніко-тактичної майстерності з урахуванням кореляційного зв'язку, при відборі в групи спортивного вдосконалення є:

- біг на 15 метрів;
- стрибок у довжину з місця;
- вертикальне вистрибування;

Перспективи подальших досліджень. Спеціальна система тестування для визначення спортивної спеціалізації юних футболістів на етапі попередньої базової підготовки буде використана в практичній діяльності ДЮСШ і СДЮСШОР з футболу.

Список використаної літератури

1. Воинов В. Б. Представления о зрелости ребенка в аспекте оценки уровня его здоровья / В. Б. Воинов // Известия внешних учебных заведений. Естественные науки. – 2003. – №3. – С. 104–108.
2. Волков Л. В. Теория и методика детского и юношеского спорта / Л. В. Волков. – К. : Олимпийская литература, 2002. – 294 с.
3. Губа В. П. Основы распознавания раннего спортивного таланта / В. П. Губа. – М. : Терра-Спорт, 2003. – 207 с.
4. Дорохов Р. Н. Методика раннего отбора и ориентации в спорте : [учеб. пособие] / Р. Н. Дорохов, В. П. Губа, В. Г. Петрушкин. – 1994. – 86 с.
5. Золотарев А. П. Подготовка спортивного резерва в футболе / А. П. Золотарев. – М. : 1996. – 76 с.
6. Лях В. И. Тесты о физическом воспитании школьников / В. И. Лях. – М. : АСТ, 1998. – 270 с.